

Bart De Wever's Leiderschapsprofiel

Tobias Van Assche

Universiteit Van Antwerpen

Tobias.vanassche@ua.ac.be

Abstract:

Dit artikel analyseert het leiderschapsprofiel van N.VA partij leider Bart De Wever aan de hand van de Leadership Trait Analysis methode ontwikkeld door Margaret G. Hermann. Aan de hand van tekst analyse blijkt Bart De wever een invloedrijke leider is. Hij is eerder gesloten tot informatie, is relatie gericht, en zal enkel soms restricties uit de omgeving aanvechten. De Wever zijn resultaten werden eerst vergeleken met de scores van 11 West Europese leiders, en vervolgens vergeleken met de resultaten van vier Belgische Eerste Ministers. Vervolgens bekijkt dit artikel wat de implicaties van dit leiderschapsprofiel kunnen zijn voor de staatshervormingen met Bart De Wever mee aan tafel.

Inleiding

Bart De Wever, de partijleider van de Vlaams Nationalistische N-VA, werd met de Federale verkiezingen op 13 juni 2010 plotseling verheven tot de politieke elite in België. De N-VA werd in een ruk de grootste partij in het Vlaamse landsgedeelte met rond de 28% van de stemmen. De Wever zelf werd na deze verkiezingen door de Standaard bestempeld als de “koning van de voorkeurstemmen”¹ met ongeveer 750 000 bolletjes achter zijn naam. Met deze uitslag is het duidelijk dat de leider van de N-VA een belangrijke rol zal spelen in de nationale politiek in de komende jaren, maar wie is deze man en wat mogen we verwachten van Bart De Wever als politieke leider, zei het als eerste minister, minister, of hoofd van de grootste Vlaamstalige fractie in het Parlement?

De Wever kwam niet uit het niets tijdens de laatste verkiezingen. Hij is al sinds 2004 voorzitter van de N-VA en fungeerde als Vlaams parlements lid. In 2007 werd hij ook lid van de kamer van volksvertegenwoordigers. Na de verkiezingen van 2007 nam hij ook deel aan de moeizaam verlopende onderhandeling voor de vorming van een nieuwe Belgische federale regering. Hij werd echter pas echt een Bekende Vlaming (BV) na zijn finale plaats in de populaire VRT-quiz ‘De Slimste Mens ter Wereld’, waar hij nipt verloor van televisie nieuwslezer Freek Braeckman.

Alhoewel de meeste mensen de N-VA voorzitter kennen van zijn TV verschijningen, interviews en columns in de krant, blijft Bart De Wever een relatief onbekende figuur. Hij is zeer goed te woord, heeft een goed gevoel voor humor, en heeft met zijn regelmatige Latijnse uitspraken, zelfs Latijn weer aantrekkelijker gemaakt voor

---

¹ http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=DMF20100613_083

scholieren. Hoe hij echter zal fungeren in een leiderschapsrol is veel minder duidelijk. Zal hij met zijn partij proberen kost wat kost een vergaande staatshervorming door te duwen, met een mogelijk onafhankelijk Vlaanderen als gevolg, of zal de N-VA eerder pragmatisch te werk gaan en proberen bruggen te bouwen met andere Vlaamse en Franstalige partijen? Hoe zou hij zich gedragen tijdens deze onderhandelingen, of hij ze nu leidt, of slechts een van de onderhandelingspartners is?

Deze studie probeert al een eerste inzicht te geven in hoe Bart De Wever als leider te werk zal gaan aan de hand van een analyse van zijn leiderschapstijl—of de manier waarop de persoon met de mensen in zijn of haar omgeving omgaat (kiezers, adviseurs, en andere leiders) en hoe hij/zij de interacties, en de normen, regels, en principes die hij/zij daarvoor nodig heeft, structureert (Hermann, 2003: 181). Na een kort overzicht van de studie van politiek leiderschap, wordt deze methode, die zich baseert op woordgebruik in spontane tekst, toegelicht. Nadien worden De Wever's resultaten besproken in vergelijking met de resultaten van 11 andere West Europese leiders en vijf Belgische politieke leiders. Ten slotte worden deze resultaten besproken in de context van de onderhandelingen rond de staatshervormingen.

Het Bestuderen van Politieke Leiders

Om de kenmerken van een politicus te onderzoeken zou deze normaal ofwel een reeks psychologische testen moeten afleggen, of voor een lange periode op de voet gevolgd moeten worden. Politieke leiders zijn echter meestal niet beschikbaar, en/of niet geïnteresseerd, in een dergelijk onderzoek en zouden waarschijnlijk ook niet tevreden zijn met de resultaten. Politieke psychologen hebben daarom diverse technieken

ontwikkeld waarmee ze zonder direct contact te hebben met een persoon, verschillende aspecten van zijn of haar persoonlijkheid kunnen analyseren.

Het bestuderen van politieke leiders is geen recente ontwikkeling. Biografen en geschiedkundigen proberen al eeuwen een antwoord te vinden op waarom historische figuren op een bepaalde manier handelden. Samen met de ontwikkeling van psychologie als een academische discipline—met als boegbeeld Freud—begonnen in het begin van de 20ste eeuw wetenschappers deze nieuwe theorieën ook toe te passen op politieke leiders. Deze eerste pogingen om prominente figuren te bestuderen waren dan ook gebaseerd op Freudiaanse psychoanalytische theorieën. De wetenschappers onderzochten doormiddel van historische bronnen bepaalde kritische periodes in de leiders hun leven en hechtten vooral belang aan de relatie met de ouders, trauma's van in de kindertijd, en belangrijke evenementen zoals hun eerste politieke succes. Zo argumenteerden Alexander en Juliette George (1956) dat de Amerikaanse president Woodrow Wilson tijdens de debatten over de Volkeren Bond na de Eerste Wereldoorlog zich erg hardnekkig gedroeg en geen compromissen wou sluiten omwille van het minderwaardigheidscomplex dat hij opdeed toen hij een kind was (het was de schuld van zijn vader). Volgens Robins en Post (1997) kon men ook veel van de Soviet dictator, Joseph Stalin, zijn wandaden wijten aan zijn paranoia.

Net zoals psychologie als discipline is de studie van politieke leiders sterk geëvolueerd sinds Freud. De psycho-analytische technieken worden niet zo vaak meer toegepast omdat de methode zich te veel richtten op pathologisch gedrag, dat het gebruik moet maken van primaire en secundaire historische bronnen waarvan de accuraatheid in twijfel kan getrokken worden, en dat het onmogelijk is om dergelijke stellingen te

falsificeren (voor een goede kritiek van de psycho-biographie methode, zie Runyan, 1981). Politieke psychologen hebben de nieuwste theorieën en technieken overgenomen van psychologie om die dan toe te passen op leiders. Ook hebben ze andere methodes gevonden om de afstand tussen leider en onderzoeker te overbruggen. Zo heeft de inhoudsanalyse van teksten, zoals speeches en interviews, historisch onderzoek vervangen als dominante onderzoeksmethode.

Politieke psychologen identificeerden drie grote categorieën van factoren die een leider zijn gedrag kunnen beïnvloeden: 1) motivatie, 2) cognities en geloof, en 3) en temperament en inter-persoonlijke karakteristieken (Shafer 2000: 516-518). In iedere categorie zoekt men hoe deze specifieke factoren het gedrag van een politieke leider kunnen beïnvloeden, en ontwikkelt men manieren om ze van op afstand te meten. Zo bestudeerde David Winter (1991) bijvoorbeeld de impact van motivatie en ontwikkelde Leites (1951) en George (1969) de operationele code waarin men nagaat hoe een persoon filosofisch de wereld beschouwt (conflictueus tegenover harmonieus, en de voorspelbaarheid en controleerbaarheid van de uitkomsten) en hoe ze geloven dat ze zich het best moeten gedragen in de globale context.

Deze essay baseert zich op een theorie en techniek, ontwikkeld door Margaret G. Hermann, waarin de belangrijkste componenten van iemands persoonlijkheid—motivatie, cognitie, geloof—gecombineerd worden om een algemeen leiderschapsprofiel te maken (Hermann, 1980; Hermann and Hermann, 1989; Kaarbo and Hermann, 1998; Hermann, 2003a). Een leiderschapsstijl, is de manier waarop de persoon met de mensen in zijn of haar omgeving omgaat (kiezers, adviseurs, en andere leiders) en hoe hij/zij de interacties, en de normen, regels, en principes die hij/zij daarvoor nodig heeft, structureert (Hermann,

2003: 181). Om de afstand tussen leiders en wetenschappers te overbruggen wordt ook hier gebruikt gemaakt van een inhoudsanalyse. Zo onderzoekt men om iemands leiderschapsstijl te meten het type woorden—niet de inhoud van de tekst—dat de politicus gebruikt om verschillende eigenschappen te bepalen die een impact kunnen hebben op hoe die persoon een situatie aanpakt. Deze karakteristieken zijn: zelfvertrouwen, conceptuele complexiteit, nood aan macht, geloof dat ze evenementen kunnen controleren, en of ze meer gericht zijn op een doel of interpersoonlijke relaties. Deze kenmerken worden dan gecombineerd om drie vragen te beantwoorden die het uiteindelijke profiel bepalen: 1) is de leider open of gesloten voor informatie 2) respecteert hij of zij beperkingen uit de omgeving en 3) waarom is hij of zij gemotiveerd om politicus te worden, om geliefd te zijn of om doelen te bereiken? Gebaseerd op de antwoorden op deze vragen kunnen leiders ingedeeld worden in een van acht algemene leiderschapsstijlen: expansionistisch, evangelist, actiefonafhankelijk, directief, incrementalist, invloedrijk, opportunist en collegiaal (Zie appendix I voor een korte beschrijving van iedere leiderschapsstijl).

Deze techniek is een gevestigde waarde in de studie van politieke leiders en is in het verleden vooral gebruikt om politici die actief zijn in buitenlandse betrekkingen te bestuderen.² Zo zijn er profielen ontwikkeld van ondermeer Bill Clinton (Hermann, 2003b), Hafez Al Assad (Hermann, 2003c), leden van het Soviet Politbureau (Hermann, 1980), en de Secretarissen-Generaal van de Verenigde Naties (Kille, 2006). Bill Clinton is een goed voorbeeld van een collegiale leider. Over het algemeen 1) respecteert hij de

---

² In buitenlandse betrekkingen is de rol van individuen veel belangrijker doordat ze in dit onderwerp over het algemeen meer vrijheid hebben; vooral in crisis situaties waarin ze snel moeten kunnen reageren (Hermann, 2001).

beperkingen uit de omgeving, 2) staat hij open tot informatie, en zoekt er actief naar, en 3) wordt hij zowel gedreven door problemen op te lossen als het moreel binnen zijn groep hoog te houden. Dit collegiaal profiel zegt dat Clinton vooral zal leiden aan de hand van een team-building strategie (Hermann, 2003b: 320). Hij beschouwt zichzelf als de leider van een ploeg, en gelooft dat hij afhankelijk is van anderen om dingen te verwezenlijken. Hij delegeert macht in alle aspecten van de besluitvorming, maar verwacht ook dat die personen hun verantwoordelijkheid nemen. Clinton's profiel trekt veel op die Mikhail Gorbachev en de Chinese Premier Chou En-Lai. Saddam Hussein was eerder een expansionistisch leider (Hermann, 2003c: 381). Dit soort personen hebben over het algemeen een sterk gevoel van nationalisme, hebben nood aan macht, vertrouwen anderen niet en hebben veel zelfvertrouwen. Saddam Hussein beschouwt de wereld als anarchistisch en vol met dreigingen. De enige manier om macht en invloed te hebben is door controle te behouden over wat hij heeft en te proberen zijn macht en invloed te vergroten. Andere expansionistische leiders zijn: de Cubaanse leider Fidel Castro en Gamal Abdel Nasser uit Egypte (Hermann, 2003c: 381).

Buiten testen die nagingen hoe verschillende codeurs—en later het computer programma Profiler Plus (www.socialscienceautomation.com)—met deze techniek tot dezelfde resultaten kwamen, werden de uitslagen van deze methode ook vergeleken met hoe experts (journalisten en mensen die met de leiders werkten) die ooit de leiders konden observeren en interacties met hen hadden, hen inschatten (Hermann, 1984, 1986). Het leiderschapsprofiel had een zeer sterke correlatie (.84) met de antwoorden van de experts. Deze studies bevestigen dat deze techniek een zeer accurate meeting is van de eigenlijke leiderschapstijl. Deze methode wordt daarom buiten de academische wereld

gebruikt door verschillende overheidsinstellingen waaronder ondermeer de Amerikaanse ‘State Department’ (Post 2003).

Het basis onderdeel dat voor deze methode geanalyseerd wordt, is een antwoord op een vraag gedurende een interview. Om een goed profiel te maken moet de politicus de kans krijgen om spontaan te spreken.³ Hoe langer het antwoord op een vraag, hoe minder kans er is dat de leider beïnvloed wordt door de specifieke vraagstelling waarop hij of zij reageert. Daarom moet het antwoord minstens 90 woorden lang zijn. Om een algemeen profiel te maken, moeten er ook minimum 50 interviewantwoorden geanalyseerd worden, die liefst genomen worden uit zijn of haar gehele carrière en gaan over verschillende onderwerpen (Hermann, 2003a: 180). Voor Bart De Wever werden 50 interviewantwoorden van 100 woorden of meer geanalyseerd uit 15 interviews tussen 2007 en 2010. Deze interviews komen uit diverse bronnen zoals: ‘De Standaard’, ‘Knack’, ‘De Morgen’, ‘Humo’, ‘Gazet van Antwerpen’, ‘De Tijd’, en ‘Dag Allemaal’. De onderwerpen waren ook divers. Ze gingen ondermeer over: recente evenementen, politiek, zijn visie op België, en zijn achtergrond. In deze artikels zoeken we niet naar de specifieke inhoud van de tekst, maar naar hoe de leider zichzelf presenteert door zijn of haar woordgebruik. Het feit dat kranten vaak interviews inkorten en bepaalde antwoorden selecteren boven anderen heeft dus nauwelijks een impact op het eindresultaat.

In deze spontane tekst wordt gezocht naar verschillende soorten woorden die de diverse karakteristieken aantonen (Zie appendix II voor een samenvatting van alle karakteristieken). Bijvoorbeeld, voor ‘conceptuele complexiteit’, of het niveau van onderscheid dat de persoon maakt tussen mensen, plaatsen, ideeën, dingen, en

---

³ Daarom analyseren we interviews en geen speeches die mogelijk door iemand anders geschreven werden.

wetgevingen, zoekt de onderzoeker bijvoorbeeld naar de ratio van woorden die hoge complexiteit aantonen (soms, misschien, in veel gevallen) tegenover woorden met lage conceptuele complexiteit (altijd, nooit, in ieder geval) (Hermann, 2003a: 195). In andere karakteristieken worden de ratio van verschillende types woorden gebruikt zoals specifieke werkwoorden, adjectieven, substantieven, of persoonlijke voornaamwoorden. Een ander voorbeeld is of iemand doelgericht is of meer geïnteresseerd is in het behoud van de groep. Iemand die zeer doelgericht is, zal vaak woorden gebruiken die op actie wijzen zoals bijvoorbeeld ‘verwezenlijken’, ‘positie’, en ‘plan’. Iemand die meer geïnteresseerd is in het behoud van de groep zal in plaats veel vaker woorden gebruiken die op relaties duiden zoals ‘collaboreren’, ‘vergeven’, ‘bevrijden’, en ‘amnestie’ gebruiken. Dit coderen gebeurde automatisch via een computer programma (Profiler+) dat de woorden zoekt aan de hand van bestaande woordenlijsten.⁴ Of iemand hoog, gemiddeld, of laag scoort op een variabele, wordt dan bepaald door zijn resultaten te vergelijken met de gemiddelde resultaten van 11 Europese leiders die aan de hand van dezelfde methode in het verleden bepaald zijn (Hermann, 2003a).⁵ Vervolgens worden ze ook vergeleken met de scores van 5 Belgische politieke leiders.

Bart De Wever's Leiderschapsstijl

---

⁴ Omdat de woordenlijsten in het Engels zijn moesten de interviews vertaald worden. Deze artikelen werden door iemand die vlekkeloos beide talen spreekt naar het Engels vertaald. Studies hebben getoond dat de profielen accuraat blijven ondanks de vertaling (Hermann, 2003a: 210)

⁵ Een leider scoort hoog of laag op een karakteristiek als zijn of haar resultaat meer dan een standaarddeviatie verwijderd is van de gemiddelde score van de vergelijkingsgroep. Deze vergelijkingsgroep werd gecreëerd om een maatstaf te maken om de scores van een leider mee te vergelijken. Zonder deze standaard betekenen de individuele scores niets.

De onderstaande tabel I vat Bart De Wever's scores samen en vergelijkt ze met die van 11 West Europese leiders. De Wever's scores vallen zeer duidelijk aan de uiteinden van drie van de vijf categorieën. In vergelijken met andere politieke leiders heeft De Wever een lage conceptuele complexiteit en een laag zelfvertrouwen; hij is relatie gericht, en heeft een gemiddelde score voor nood aan macht, en een gemiddelde score op geloof dat hij evenementen kan controleren. Alhoewel deze karakteristieken afzonderlijk een zekere inzage geven in de persoonlijkheid van de politicus moeten de resultaten gecombineerd worden om drie vragen te beantwoorden die nodig zijn om een algemene leiderschapstijl te bepalen. De karakteristieken en vragen worden hieronder één voor één behandeld, alvorens het algemeen profiel te beschrijven.

Tabel 1: Bart De Wever's Leiderschapstijl in Vergelijking met 11 andere West Europese Leiders.

Karakteristiek	De Wever score		Europese Leiders (N=16)
Conceptuele Complexiteit	.57	<i>Laag</i>	Gemiddelde = .62 Laag < .58 Hoog > .66
Zelfvertrouwen	.32	<i>Laag</i>	Gemiddelde = .40 Laag < .33 Hoog > .47
Doel—of relatie—gericht	.66	<i>Relatie gericht</i>	Gemiddelde = .73 Laag < .70 Hoog > .76
Nood aan macht	.24	<i>Gemiddeld</i>	Gemiddelde = .25 Laag < .23 Hoog > .27
Geloof dat hij evenementen kan controleren	.33	<i>Gemiddeld</i>	Gemiddelde = .36 Laag < .31 Hoog > .41

1) Staat De Wever open tot informatie uit de omgeving?

De eerste vraag die moet beantwoord worden is of De Wever open of gesloten is voor informatie uit de omgeving. Deze vraag wordt beantwoord door zijn scores op zelfvertrouwen en conceptuele complexiteit te evalueren. De leider van de N-VA heeft in vergelijking met de gemiddelde score van 11 West Europese leiders een lage conceptuele complexiteit en een laag zelfvertrouwen.

De Wever heeft een lage score op conceptuele complexiteit. Deze karakteristiek geeft aan hoeveel graden van onderscheid deze persoon toont in het beschrijven of bespreken van andere mensen, plaatsen, beleidsvoorstellen, of zaken (Hermann, 2003a: 195). Iemand met een lagere conceptuele complexiteit heeft moeite om ambiguïteit waar te nemen in de omgeving en reageert relatief onplooibaar op stimuli. Dit tegenover iemand met een hoge conceptuele complexiteit die verschillende redenen kan bedenken voor een bepaalde positie, bereid is aan te nemen dat er ambiguïteit is in de omgeving, en buigzaam is in zijn reacties op objecten en ideeën. De Wever zal dus in vergelijking met andere Europese leiders eerder objecten en ideeën klasseren in goed/slecht, zwart/wit categorieën in plaats van meer ambiguïteit waar te nemen.

Bart De Wever heeft ook een lage zelfvertrouwen score in vergelijking met de andere Europese leiders. Zelfvertrouwen geeft aan hoe belangrijk iemand zichzelf vindt, en hoe bekwaam deze persoon zichzelf acht om met objecten of personen uit de omgeving om te gaan (Hermann, 2003a: 194). Iemand met laag zelfvertrouwen is makkelijk beïnvloedbaar door veranderingen in de context. Ze zijn constant op zoek naar informatie vanuit de omgeving om te weten wat te doen en hoe aan de eisen te voldoen die de situatie waarin hij zich bevindt, zich stelt. Dit soort mensen worden eerder

vertegenwoordigers of afgevaardigden van politieke groeperingen. Iemand met een hoog zelfvertrouwen is anderzijds eerder immuun voor nieuwe informatie uit de omgeving. Deze leiders zijn tevreden met wie ze zijn en zijn niet op zoek naar nog informatie om zichzelf en hun gedrag aan te maatstaven. Leiders met veel zelfvertrouwen zijn minder beïnvloedbaar door de contextuele winden. Dit is niet het geval voor Bart De Wever.

Toch staat Bart De Wever niet open tot alle informatie. Hoe open iemand staat tot informatie uit de omgeving is een combinatie van zijn conceptuele complexiteit en zelfvertrouwen, aangezien beide factoren een invloed hebben op hoe iemand de omgeving evalueert. Iemand die laag scoort op beide karakteristieken is over het algemeen eerder gesloten voor informatie uit de omgeving. Dit soort leiders geven eerder de opinies van de mensen rondom hen die hij belangrijk acht, weer en zijn geneigd om makkelijk snel een positie in te nemen dat een kans lijkt te hebben om te slagen. Mensen met dit profiel staan vaak aan het hoofd van een groepering die iemand zoekt om een bepaalde positie stevast te verdedigen in ruil voor invloed en macht. Dit soort leider toont ook vaak tekenen van narcisme (Hermann, 2003a: 193).

2) Is De Wever Relatie of Doel Gericht?

De volgende vraag die moet beantwoord worden is wat de persoon drijft om in de publieke sfeer actief te zijn. Is hij of zij meer gemotiveerd om de groep te duwen om taken te verwezenlijken (problemen oplossen) of om de moraal en groep sfeer goed te onderhouden (relaties bouwen). Deze twee opties vormen de uiteinden van een continuüm. Indien de score gemiddeld is in vergelijking met de 11 West Europese leiders zal de leider zich naargelang de context op de relatie of de taak toespitsen.

Volgens de tekst analyse ligt De Wever volledig aan het ‘relatie’ uiteinde van het spectrum. Hij hecht dus vooral aandacht aan het behoud van de trouwheid van zijn stemmers en de groepssfeer hoog te houden. Dit soort leider is over het algemeen zeer gevoelig voor de noden en eisen van mensen, en probeert ook gehoor te geven aan hun vragen (Hermann, 2003a). Hij of zij zal de groep maar zo snel naar het doel duwen als de leden bereid zijn te bewegen. Vriendschap, loyaliteit, en toewijding aan de groep is van het hoogste belang voor dit soort leiders. Het gaat om de mensen in de groep, niet wat er moet verwezenlijkt worden. Voor de mensen in de groep heeft dit als gevolg dat ze zich voelen alsof ze deel uitmaken van wat er gebeurt en dat er gehoor gegeven wordt aan de noden en eisen. De Wever zal hierdoor geneigd zijn om ploegen op te bouwen en leiderschap te delen en daarbij opinies te zoeken van de doelgroepen die hij belangrijk acht.

3) Is De Wever geneigd de beperkingen uit de omgeving te overschrijden of te respecteren?

Een laatste vraag die nodig is om een leiderschapsstijl te bepalen is of de leider geneigd is beperkingen uit de omgeving te proberen overschrijden of dat hij of zij ze eerder respecteert. Het antwoord op deze vraag wordt bepaald door een combinatie van twee karakteristieken: a) het geloof dat de leider evenementen kan controleren en b) de nood aan macht. Bart De Wever scoort voor beide karakteristieken gemiddeld in vergelijking met de scores van 11 West Europese leiders.

De Wever scoort gemiddeld in het geloof dat de hij evenementen kan controleren. Deze eigenschap geeft aan tot hoever de leider gelooft dat hij of zij een zekere controle heeft over de situaties waarin hij/zij zich bevindt. Leiders dat hoog scoren op deze

indicator zijn over het algemeen mensen die actiever en meer geïnteresseerd zijn in het besluitvormingsproces (Hermann, 2003a). Ze blijven controle behouden over de beleidsontwikkeling en de uitvoering om zeker te zijn dat wat er moet gebeuren ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt. Ze zijn minder geneigd te delegeren en zullen sneller activiteiten en beleidsvoorstellen initiëren, in plaats van op anderen te wachten om voorstellen te doen. Leaders die laag scoren op deze indicator reageren eerder op situaties. Ze wachten om te zien hoe de zaken evolueren alvorens acties te ondernemen. Ze zullen dus ook minder initiatieven nemen. Ze zullen ook minder geneigd zijn verantwoordelijkheid te menen en zullen snel anderen beschuldigen van het hen moeilijk te maken (Hermann, 2003a). Bart De Wever scoort in vergelijking met 11 andere Europese leiders tussen de twee extremen. Hij kan dus op sommige momenten initiatieven leiden en verantwoordelijkheid nemen, maar dit zal niet altijd gebeuren. Hij kan ook delegeren, maar hoeft ook dit niet altijd te doen.

De N-VA leider scoort ook gemiddeld op de eigenschap nood aan macht. Deze indicator geeft aan dat de leider zijn macht wil vestigen, onderhouden, of herstellen. Met andere woorden, tot hoever de persoon controle en invloed wil hebben op andere personen en groepen (Hermann, 2003a). Wanneer iemand hoog scoort op nood aan macht wil het zeggen dat deze leider geneigd is om the omgeving te manipuleren om controle en invloed te hebben en om de winnaar te lijken. Ze zijn erg Machiavellist en zijn dus bereid om over lijken te gaan om hun doelen te bereiken. Ze zullen ook tot op het laatste moment de limieten testen alvorens een akkoord te sluiten. Wanneer de score op nood aan macht laag is wil de leider minder aan de leiding staan; zij zijn bereid om de macht met anderen delen. Anderen machtigen is belangrijk voor dit soort leider. Ze willen een

vertrouwensrelatie bouwen met de volgers en een gedeeld gevoel van verantwoordelijkheid ontwikkelen. Nogmaals valt de leider van de N-VA ergens tussen de extremen: hij zal niet noodzakelijk als een Machiavellist te werk gaan, maar zal ook niet altijd anderen machtigen en delegeren.

Aangezien De Wever gemiddeld scoort op zowel geloof dat hij evenementen kan controleren en nood aan macht zal of hij restricties uit de omgeving zal aanvechten of respecteren, afhangen van de situatie. De N-VA leider heeft een gemiddelde score tussen de leiding nemen en delegeren, en verantwoordelijkheid opnemen en anderen machtigen.

De Wever's Algemene Profiel

Met de antwoorden op de drie vragen in de hand is het nu mogelijk om een algemeen profiel te maken. De Wever is eerder gesloten voor informatie, relatie gericht, en zal restricties respecteren of aanvechten naargelang de context. Hij zal zich dus eerder als een invloedrijke leider gedragen (zie appendix I). Zijn aandacht is vooral toegewijd aan het bouwen van coöperatieve relaties om een leiderschapsrol te spelen. Hij vindt dat door met anderen te werken men meer kan verwezenlijken dan alleen. Af en toe kan hij zich ook als een evangelistische leider gedragen waar hij vooral de aandacht zal toespitsen op het overtuigen van anderen om de missie te steunen, en anderen te mobiliseren rond zijn boodschap.

De Wever in Vergelijking met Dehaene, Verhofstadt, Leterme, en Van Rompuy

Naast de resultaten van Bart De Wever te vergelijken met die van 11 West Europese leiders kunnen zijn resultaten ook vergeleken worden met die van andere Belgische leiders. In het verleden werden de profielen van vier Belgische eerste ministers

gecodeerd: Jean Luc Dehaene (1992-1999), Guy Verhofstadt (1999-2008), Yves Leterme (2008-2009, 2009) (Van Assche, 2010), en Van Rompuy (2009) (Van Assche, 2009) gecodeerd.

Tabel 2: Leadership Trait Analysis Scores van Bart De Wever, Guy Verhofstadt, Yves Leterme, en Herman Van Rompuy

	<i>Bart De Wever</i>	<i>Jean Luc Dehaene</i>	<i>Guy Verhofstadt</i>	<i>Yves Leterme</i>	<i>Herman Van Rompuy</i>	<i>Gemiddelde Gemiddelde 5 Belgische leiders (incl. Dewever)</i>
Conceptuele complexiteit	.57 (Laag)	.66	.66	.68	.68	Gemiddelde: .65 Laag < .60 Hoog > .70
Zelfvertrouwen	.32	.36 (hoog)	.35	.27	.25 (laag)	Gemiddelde: .31 Laag < .26 Hoog > .36
Doel of relatie gericht	.66	.81	.82	.77	.59 (relatie)	Gemiddelde: .73 Laag < .63 Hoog > .83
Nood aan macht	.24	.26	.26	.25	.18 (laag)	Gemiddelde: .24 Laag < .21 Hoog > .27
Geloof dat hij evenementen kan controleren	.33	.34	.4 (hoog)	.38	.30 (laag)	Gemiddelde: .35 Laag < .31 Hoog > .39

Het karakteristiek waar De Wever zich vooral van de andere Belgische politici mee onderscheidt is zijn lage conceptuele complexiteit. Hiermee scoort hij met .57 niet alleen laag in vergelijking met de West Europese leiders, maar ook het laagste van alle vijf Belgische politici. De score valt ook buiten een standaard deviatie van de gemiddelde score van Belgische leiders. De vier andere politici scoren hoog in vergelijking met

andere West Europese leiders, maar er is weinig onderscheid tussen hun scores. De Wever herkent dus veel minder ambiguïteit in de omgeving dan zijn collega's.

De N.VA leider zijn lage score in zelfvertrouwen in vergelijking met andere West Europese leiders wordt sterk gerelativeerd in vergelijking met de vier Belgische leiders. Hij scoort zelfs iets boven het gemiddelde, maar kan niet als hoog of laag bepaald worden in vergelijking met de vijf Belgische leiders. Het is dus niet mogelijk te zeggen dat Bart De Wever zijn zelfvertrouwen buiten de norm van Belgische leiders valt. Wat wel opvalt is dat Jean luc Dehaene hoog scoort in zelfvertrouwen in vergelijking met zijn collega's, terwijl Van Rompuy een lage score behaalt. Leterme scoort ook eerder laag, terwijl Verhofstadt eerder hoog scoort.

Gebaseerd op zijn conceptuele complexiteit en zelfvertrouwen scores staat Bart De Wever het minst open tot informatie, gevolgd door Jean Luc Dehaene en daarna Guy Verhofstadt (beiden hebben een hogere conceptuele complexiteit gecombineerd met hoog zelfvertrouwen, wat ook leidt tot minder openheid tot informatie). Yves Leterme en vooral Herman Van Rompuy staan eerder open tot informatie in vergelijking met de andere Belgische leiders (hoge conceptuele complexiteit en lager zelfvertrouwen).

Zowel De Wever als Herman van Rompuy vallen aan het relatie uiteinde van het spectrum terwijl Dehaene, Leterme en Verhofstadt eerder doel gericht zijn. Alleen Van Rompuy zijn resultaat kan echter als laag beschouwd worden. Al de andere scores zijn eerder hoog of laag leunend. We kunnen hieruit opmaken dat De Wever en Van Rompuy eerder gemotiveerd zijn om met hun politieke activiteiten mensen rond hun te behagen, terwijl Dehaene, Verhofstadt en Leterme eerder doelen willen verwezenlijken en menselijke relaties gebruiken in functie hiervan.

In vergelijking met de West Europese leiders en die van de Belgische leiders valt enkel Herman Van Rompuy aan een van de extreme kanten met zijn lage nood aan macht. Leterme, Dehaene, De Wever en Verhofstadt scoren alle drie gemiddeld. Dit wil zeggen dat enkel Van Rompuy een erg lage nood heeft aan zichzelf te doen gelden, de anderen scoren hier eerder gemiddeld in vergelijking met de gemiddelde scores van de Belgische leiders.

Er zijn twee extreme scores in “geloof dat hij evenementen kan controleren” in vergelijking met de gemiddelde score van Belgische leiders. De Wever, Leterme, en Dehaene scoren eerder gemiddeld. Van Rompuy scoort laag, en Verhofstadt hoog. Van Rompuy zal het minst de drang voelen om in alle aspecten van de besluitvorming aanwezig te zijn, en zal dus ook makkelijker bereid zijn te delegeren terwijl Verhofstadt minder gemakkelijk afstand neemt van de besluitvorming.

De resultaten van nood en macht en geloof dat hij evenementen kan controleren tonen aan dat Van Rompuy sterk de neiging zal hebben beperkingen uit de omgeving te respecteren, terwijl Dehaene, Leterme en De Wever ze op bepaalde momenten wel zullen aanvechten, afhankelijk van de situatie. Verhofstadt is van al de Belgische leiders het meest geneigd om beperkingen aan te vechten.

Men kan besluiten dat De Wever beperkingen uit de omgeving soms aan zal vechten zoals Leterme en Dehaene, eerder relatie gericht ia zoals Van Rompuy, en ongeveer evenveel zelfvertrouwen heeft als Leterme en Verhofstadt. Het enige karakteristiek waarbij De Wever zich van de andere vier Belgische leiders onderscheidt is zijn lage conceptuele complexiteit. Hij is dus minder geneigd om ambiguïteit te herkennen. In vergelijking met Belgische leiders blijft De Wever net zoals in vergelijking

met West Europese leiders, eerder een invloedrijke leider die soms evangelistisch tewerk kan gaan. Van Rompuy is eerder een collegiale leider, Letermé een opportunistische leider, Dehaene incrementeel en Verhofstadt eerder expansionistisch (zie Appendix I voor een uitgebreidere uitleg van wat dit wil zeggen).

Bespreking

De Wever en de Staatshervormingen:

De voornaamste vraag dat mensen zich afvragen omtrent Bart De Wever en de N-VA is hoe deze partij met De Wever aan het hoofd zich zal gedragen tijdens de onderhandelingen omtrent de Staatshervormingen. De Wever zal zo goed als zeker zijn partij vertegenwoordigen in deze besprekingen en kan zelfs mogelijk de besprekingen leiden indien hij tot Premier benoemd wordt (alhoewel Elio Di Rupo een veel waarschijnlijker kandidaat is).

Een eerste zaak dat we volgens deze resultaten niet van De Wever mogen verwachten is dat hij erg open zal staan tot andere interpretaties van de probleemstellingen en mogelijke alternatieve oplossingen omtrent de staatshervormingen. Hij zal zich eerder vasthouden aan de visies die binnen zijn partij bepaald zijn, en die dan ook stevast verdedigen. Wanneer De leider van de N-VA betrokken is met dossiers waarbij zijn partij minder sterke posities inneemt zal hij zich waarschijnlijk flexibeler opstellen en meer open staan tot andere interpretaties. De kans is echter over het algemeen klein dat hij zich zal opstellen als ‘staatsman’ en daarbij een beetje afstand zal nemen van de N-VA in ruil voor een onderhandelde oplossing.

Tijdens de onderhandelingen over een staatshervorming zal De Wever ook waarschijnlijk alle voorstellen op een of andere manier toetsen aan zijn basis alvorens een

besluit te maken. Hij zal dus ook enkel tekenen als hij ervan overtuigd is dat zijn partij hem zal volgen. Tijdens dit proces zal hij blijven communiceren met zijn partij maar ook met de rest van de bevolking.

Indien De Wever leiding neemt in de onderhandelingen, is het niet duidelijk wat we mogen verwachten. Hij kan zelf de leiding nemen waarmee hij nieuwe initiatieven probeert te lanceren en akkoorden te vinden, maar hij kan ook delegeren en anderen machtigen. We zullen in geen geval hem constant initiatief zien nemen, of anderen de leiding laten nemen.

Bart De Wever in Internationale Context:

Bart De Wever zijn scores zijn in dit artikel vergeleken met die van 11 West Europese Leaders en vijf Belgische leaders. De scores zeggen dus hoe open tot informatie, relatie gericht en bereid is om restricties te bevechten in vergelijking met leaders uit Europa. Deze resultaten kunnen anders zijn in vergelijking met andere wereld leaders. Als De Wever zijn scores vergeleken worden met die van 122 wereld leaders ziet hij er heel verschillend uit. Hij heeft dan een gemiddelde contextuele complexiteit, nog steeds een laag zelfvertrouwen, valt tussen doel en relatie gericht, en scoort zowel laag in nood aan macht als bij geloof dat hij evenementen kan controleren.

In vergelijking met politieke leaders over heel de wereld is De Wever meer open tot informatie, kan naargelang de context eerder relatie of taak gericht zijn, en zal restricties uit de omgeving respecteren. De vraag is hierbij of deze vergelijkingsgroep ons helpt om De Wever beter te begrijpen, aangezien de 122 wereld leaders naast democratische leaders ook dictators en rebellen leaders bevat uit verschillende werelddelen. Dat Bart De Wever meer open tot informatie staat dan Saddam Hussein en

minder geneigd is restricties aan te vechten is geen belangrijke bevinding. Dat hij minder open staat tot informatie en meer relatie gericht is dan Yves Leterme (Van Assche, 2010), is echter wel politiek relevant in de huidige context.

Wanneer zal Bart De Wever zijn leiderschapsstijl belangrijk zijn?

Hoe belangrijk Bart De Wever's leiderschapsstijl zal zijn hangt voornamelijk af van welke functie de leider van de N-VA zal bekleden. Wordt hij Premier, wordt hij minister, of blijft hij enkel partij leider? Wat echter niet mag gebeuren is dat de invloed dat een individuele leider heeft overschat wordt. Beslissingen worden altijd gemaakt binnen een bepaalde context waarbij de situatie en institutionele restricties belangrijk zijn. In vele gevallen bepaalt de informatie dat de individu krijgt gecombineerd met de gevestigde procedures het antwoord. Wie er dan de leider is, is in die situaties van minimaal belang aangezien we kunnen verwachten dat iemand anders juist hetzelfde zou gehandeld hebben.

Dit wil niet zeggen dat leiderschapsstijl nooit belangrijk zijn. Zo zijn er situaties waarbij de reactie niet evident is, waar de leider geen tijd heeft om al de beschikbare informatie te verzamelen of te delegeren, en dat een antwoord noodzakelijk is door het belang van de zaak. In die situaties kan hoe een leider de situatie aanpakt van zeer groot belang zijn. De onderhandelingen rond de staatshervormingen zijn zo een geval. In zulke condities moeten vaak snelle keuzes gemaakt worden die van levensbelang kunnen zijn voor de partij. In die situaties zal de leiderschapsstijl van een leider wel een belangrijk spelen.

Appendix I Leiderschapsstijl in Functie van Reactie op Beperkingen, Openheid tot Informatie, en Motivatie (Uit Hermann 2003a: 185)

Reactie op beperkingen	Openheid tot Informatie	Motivatie	
		Hecht Aandacht aan Problemen	Hecht Aandacht aan Relaties
Vecht Beperkingen aan	Gesloten tot Informatie	<i>Expansionistisch</i> Aandacht wordt toegewijd aan het uitbreiden van de controle van leider, regering, of het land.	<i>Evangelist</i> Aandacht wordt toegewijd aan het overtuigen van anderen om deel te nemen aan zijn/haar missie, anderen te mobiliseren rond zijn/haar boodschap.
Vecht Beperkingen Aan	Open tot Informatie	<i>Actiefonafhankelijk</i> Aandacht wordt toegewijd aan het behouden van zijn/haar en de regering zijn mogelijkheid tot manoeuvreren en de onafhankelijkheid te bewaren in een omgeving dat volgens die persoon continue beide probeert te beperken.	<i>Directief</i> Aandacht wordt toegewijd aan te proberen zijn/haar en de organisatie zijn status te bewaren en door anderen aanvaard te worden, door deel te nemen aan acties dat de reputatie van de organisatie verbetert.
Respecteert Beperkingen	Gesloten tot Informatie	<i>Incrementeel</i> Aandacht wordt toegewijd aan het stapsgewijs verbeteren van de organisatie terwijl hij/zij de obstakels die ongetwijfeld zullen voorkomen probeert te vermijden.	<i>Invloedrijk</i> Aandacht wordt toegewijd aan het bouwen van coöperatieve relaties om een leiderschapsrol te spelen; door met anderen te werken kan men meer verwezenlijken dan alleen.
Respecteert Beperkingen	Open tot Informatie	<i>Opportunist</i> Aandacht wordt toegewijd aan het evalueren wat mogelijk is in de huidige situatie en context gebaseerd op wat men wilt verwezenlijken en wat belangrijke doelgroepen toe zullen laten.	<i>Collegiaal</i> Aandacht wordt toegewijd aan het gladstrijken van onenigheden en consensus op te bouwen—om status en prestige te bekomen door te delegeren en verantwoordelijkheid te delen.

Appendix II: Samenvatting van Verschillende Leiderschapskarakteristieken.

Karakteristiek	Wat Wordt er Gecodeerd?	Voorbeelden
Conceptuele Complexiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Percentage woorden die aanduiden dat de leider verschillende dimensies kan onderscheiden in de omgeving, tegenover woorden die slechts enkele categorieën kan identificeren. - Algemene score is het gemiddelde van de percentages van alle interview antwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>woorden die op hoge complexiteit wijzen:</i> ongeveer, mogelijk, trend, bijvoorbeeld. - <i>Woorden die op lage complexiteit wijzen:</i> absoluut, zonder twijfel, zeker, onomkeerbaar.
Zelfvertrouwen	<ul style="list-style-type: none"> - Percentage van persoonlijke voornaamwoorden die aanduiden dat de leider een activiteit onderneemt, dat hij of zij een leidende figuur is over dit onderwerp, of een positieve reactie krijgt van een andere persoon. - Algemene score is het gemiddelde van de percentages van alle interview antwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>activiteit ondernemen:</i> Ik ga...doen, Dit is mijn plan. - <i>Leidende figuur:</i> Als het aan mij lag, Laat me uitleggen wat ik bedoel. - <i>Positieve reactie:</i> Mijn stelling werd aanvaard, U flatteert me.
Doel—of relatie—gericht	<ul style="list-style-type: none"> - Zoeken naar woorden die wijzen op het verwezenlijken van een taak of een instrumentale activiteit en woorden die zorg om iemands gevoelens, wensen, en tevredenheid aanduiden. - Percentage woorden die op doel verwezenlijken aantuiden tegenover woorden die op relaties wijzen. - Algemene score is het gemiddelde van de percentages van alle interview antwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Doel gerichte woorden:</i> verwezenlijken, plan, positie, voorstel, advies, tactiek. - <i>Relatie gerichte woorden:</i> appreciatie, amnestie, collaboratie, ontgoocheling, vergiffenis, bevrijding, lijden.
Nood aan macht	<ul style="list-style-type: none"> - Percentage van werkwoorden in een interview antwoord waarin de leider poogt macht te vestigen, te onderhouden, of te herwinnen. - Algemene score is het gemiddelde van de percentages van alle interview antwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Nood aan macht werkwoorden:</i> ik dring aan, ik ben niet akkoord, ik vind dat.
Geloof dat hij evenementen kan controleren	<ul style="list-style-type: none"> - Percentage van werkwoorden of actie woorden in een interview antwoord waarin de persoon of de groep waar hij of zij deel van uitmaakt verantwoordelijkheid genomen heeft voor het plannen of initiëren van een actie. - Algemene score is het gemiddelde van de percentages van alle interview antwoorden. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Geloof dat hij evenementen kan controleren werkwoorden en actie woorden:</i> Wij hebben besloten, ik heb gedaan, we hebben afgewezen.

Apendix III: Gebruikte Interviews.

- Dag Allemaal. 5 Maart 2008. “Wat wij vragen is niet onmogelijk, wel noodzakelijk.
- Gazet van Antwerpen. 9 Oktober 2009 “Ik erger me dood aan het gedrag van de SP.A.
- Humo. 20 Oktober 2008. “Ik steek het niet onder stoelen of banken, ik hou van u”.
- Knack. 19 mei 2010. “Bart De Wever: Nooit zal ik een populist zijn”
- Knack. 9 September 2009. “Waarom moeten de Vlamingen Altijd België redden?”
- Knack. 26 maart 2008. Wij zijn de enige partij die steevast op haar volledige programma afgerekend wordt.
- De Morgen. 12 mei 2007. Dat verklaart ook mijn woede tegenover dat belang.
- De Morgen. 3 December 2007. “Het Status-quo gaat ten koste van het land.”
- De Morgen. 4 juni 2009. “Het is niet in 2007 dat de problemen zijn ontstaan in dit land.”
- De Morgen. 5 December 2009. “Wat Leterme Overkomen is Kan je best illustreren met een beeld uit In de Gloria.
- De Morgen. 19 April 2010. Alle opiniemakers pleiten nu voor staatmanschap. Eigenlijk bedoelen ze dat we ons gewoon moeten neerleggen bij de bestaande toestand.
- De Standaard. 27 September 2008. En nu moet ik horen dat wij onredelijke mensen zijn.
- De Standaard. 2 Januari 2010 “Het is niet de N-VA die België Failliet laat gaan”
- De Standaard. 26 April 2010. “CD&V trekt zich niets aan van de Vlaamse Regering.”
- De Tijd. 30 mei 2009. “Dat is Dramatisch wat u nu zegt”

Bibliografie

George, Alexander L. (1969). The ‘Operational Code’: A Neglected Approach to the Study of Political Leaders and Decision Making. *International Studies Quarterly* 13. Pp. 190-222.

George, Alexander L. and George, Julliet L. (1956) *Woodrow Wilson and Colonel House: a Personality Study*. New York: John Day.

Hermann, Margaret G. (1980) Assessing the Personalities of Soviet Politburo Members. *Personality and Social Psychology Bulletin* 6: 332-352.

Hermann, Margaret G. (1984). *Validating a Technique for Assessing Personalities of Political Leaders at a Distance: A Pretest*. Report Prepared for Defense Systems Inc., As Part of Contract DSI-84-1240.

Hermann, Margaret G. (1986). *Effects of Speech and Interview Materials of Profiles of Leaders at a Distance: A Validation Exercise*. Report Prepared for Defense Systems Inc., As Part of Contract DSI-84-1240.

Hermann, Margaret G. (2001) How Decision Units Shape Foreign Policy: A Theoretical Framework. In Joe D. Hagan and Margaret G. Hermann (Eds.) *Leaders, Groups, and Coalitions: Understanding the People and Processes in Foreign Policy Making*. Malden MA: Blackwell Publishing, Inc.

Hermann, Margaret G. (2003a). Assessing Leadership Style: Trait Analysis. In Jerrold M. Post (Ed.) *The Psychological Assessment of Political Leaders*. An Harbor, MI: Michigan University Press. Pp. 178-214.

Hermann, Margaret G. (2003b). William Jefferson Clinton's Leadership Style. In Jerrold M. Post (Ed.) *The Psychological Assessment of Political Leaders*. An Harbor, MI: Michigan University Press. Pp. 313-323.

Hermann, Margaret G. (2003c). Saddam Hussein's Leadership Style. In Jerrold M. Post (Ed.) *The Psychological Assessment of Political Leaders*. An Harbor, MI: Michigan University Press. Pp. 375-386.

Hermann, Margaret G. And Hermann Charles F. (1989) Who Makes Foreign Policy Decisions and How: An Empirical Inquiry. *International Studies Quarterly* 33: 361-387.

Kaarbo, Juliet and Hermann Margaret G. (1998) Leadership Styles of Prime Ministers: How Individual Differences Affect the Foreign Policy Making Process. *Leadership Quarterly* 9: 243-263.

Kille, Kent (2006). *From Manager to Visionary: The Secretary-General of the United Nations*. New York: Palgrave MacMillan.

Laswell, Harold (1930) *Psychopathology and Politics*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Leites, Nathan (1951) *The Operational Code of the Politburo*. New York, McMillan Press.

Post, Jerrold M. Ed. (2003). *The Psychological Assessment of Political Leaders*. An Harbor, MI: Michigan University Press.

Robins, Robert S, en Post, Jerrold, M. (1997). *Political Paranoia: the Psychopolitics of Hatred*. New Haven, CT: Yale University Press.

Runyan, W. M. (1981) Why Did Van Ghogh Cut Off His Ear? The Problems of Alternative Explanations in Psychobiography. *Journal of Personality and Social Psychology* 40: 1070-77.

Schafer, Mark (2000) Issues in Assessing Psychological Characteristics at a Distance: An Introduction to the Symposium. *Political Psychology* 21. Pp. 511-527.

Van Assche, Tobias (2009). Herman Van Rompuy, Calm Resolve in the European Union. Working Paper, M2P, University of Antwerp.

Van Assche, Tobias (2010). Leterme's Leiderschapsstijl en het Falen van de Staatshervormingen. *Res Publica* (1).

Winter, David G. (1991) Measuring Personality at a Distance: Development of an Integrated System for Scoring Motives in Running Text. In A. J. Stewart, J.M. Healy Jr. And D. Ozer (eds.) *Perspectives on Personality: Approaches to Understanding Lives*. London: Jessica Kingsley. Pp. 59-89.